

PRAWO KARNE MATERIALNE

Część ogólna

redakcja naukowa Marek Mozgawa

Magdalena Budyn-Kulik, Patrycja Kozłowska-Kalisz
Marek Kulik, Marek Mozgawa

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE

5

PRAWO KARNE MATERIALNE

Część ogólna

redakcja naukowa Marek Mozgawa

Magdalena Budyn-Kulik, Patrycja Kozłowska-Kalisz
Marek Kulik, Marek Mozgawa

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

5

Stan prawny na 1 sierpnia 2020 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Livia Śpiewak

Opracowanie redakcyjne
Violet Design

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-930-9
5. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluger.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
---------------------	----

Część I Wiadomości wstępne

Rozdział pierwszy

Pojęcie i podziały prawa karnego	19
Literatura	27

Rozdział drugi

Funkcje prawa karnego	28
Literatura	32

Rozdział trzeci

Zasady prawa karnego	33
1. Zasada odpowiedzialności za czyn	33
2. Zasada winy	36
3. Zasada humanitaryzmu	37
4. Zasada odpowiedzialności indywidualnej i osobistej	38
5. Zasada praworządności (legalizmu)	41
6. Zasada społecznej szkodliwości czynu	43
Literatura	45

Rozdział czwarty

Nauka prawa karnego i nauki pokrewne	47
Literatura	49

Rozdział piąty

Historyczny rozwój prawa karnego	50
1. Uwagi wstępne	50
2. Szkoła racjonalistyczno-humanitarna epoki oświecenia	53
3. Szkoła klasyczna	56
4. Szkoła antropologiczna (pozytywizm kryminologiczny)	57
5. Szkoła socjologiczna (pozytywizm społeczny)	60
6. Normatywizm (pozytywizm prawniczy)	61
7. Ruch obrony społecznej	62
8. Neoklasycyzm (nowy realizm)	64
9. Abolicjonizm	66
Literatura	66

Rozdział szósty

Podstawowe dane o stanie przestępczości w Polsce	68
Literatura	85

Część II

Nauka o ustawie karnej

Rozdział pierwszy

Źródła prawa karnego	89
Literatura	95

Rozdział drugi

Budowa normy karnoprawnej. Wykładnia przepisów prawa karnego ...	97
1. Norma prawna, jej rodzaje i struktura	97
2. Rodzaje dyspozycji	100
3. Sankcje	106
4. Wykładnia	109
5. Analogia	117
Literatura	117

Rozdział trzeci

Zasady obowiązywania ustawy karnej	119
1. Zasady obowiązywania ustawy pod względem czasu	119
2. Zasady obowiązywania ustawy pod względem miejsca i osób	127

2.1. Zasada terytorialności	128
2.2. Zasada podmiotowa (zasada obywatelstwa, zasada narodowości podmiotowej)	131
2.3. Zasada przedmiotowa względna (ograniczona, ochronna, zwykła)	132
2.4. Zasada odpowiedzialności zastępczej (subsidiarna)	133
2.5. Zasada przedmiotowa bezwzględna (nieograniczona, obostrzona)	134
2.6. Zasada represji wszechświatowej (uniwersalna)	136
3. Moc prawna orzeczeń zapadłych za granicą	138
Literatura	143

Rozdział czwarty

Immunitety	145
Literatura	155

Rozdział piąty

Ekstradycja i azyl	156
Literatura	162

Część III

Nauka o przestępstwie

Rozdział pierwszy

Pojęcie przestępstwa i podziały przestępstw	165
Literatura	188

Rozdział drugi

Ustawowe znamiona czynu zabronionego	191
1. Pojęcie ustawowych znamion	191
2. Przedmiot ochrony	196
3. Strona przedmiotowa	201
3.1. Czynność sprawcza	202
3.2. Skutek przestępny	208
3.3. Związek przyczynowy	210
3.4. Okoliczności czynu	218
3.5. Przedmiot czynności wykonawczej	219

4. Podmiot	221
4.1. Odpowiedzialność karna człowieka	221
4.1.1. Uwagi ogólne	221
4.1.2. Odpowiedzialność karna nieletniego	222
4.1.3. Wyjątkowa odpowiedzialność sprawcy dorosłego ...	230
4.2. Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych	231
5. Strona podmiotowa	235
5.1. Umyślność	235
5.2. Nieumyślność	245
5.3. Strona podmiotowa przestępstw kwalifikowanych przez następstwa – tzw. wina kombinowana	248
5.4. Motywacja	250
Literatura	253

Rozdział trzeci

Okoliczności wyłączające bezprawność	258
1. Pojęcie i podziały kontratypów	258
2. Obrona konieczna	268
3. Stan wyższej konieczności	283
4. Dozwolone ryzyko	291
5. Dozwolona krytyka	294
6. Działanie w ostatecznej potrzebie	298
7. Samopomoc legalna	300
8. Działanie w ramach szczególnych uprawnień i obowiązków	301
9. Zgoda pokrzywdzonego	304
10. Karcenie małoletnich	306
11. Dozwolone ryzyko sportowe	309
12. Czynności lecznicze	311
13. Przerwanie ciąży	314
14. Kwestia zwyczaju	316
Literatura	318

Rozdział czwarty

Wina. Okoliczności wyłączające winę	324
1. Wina	324
1.1. Teorie winy	326
1.1.1. Teorie psychologiczne	327

1.1.2. Teorie normatywne	328
2. Okoliczności wyłączające lub zmniejszające winę	330
2.1. Nieletność	330
2.2. Niepoczytalność	331
2.3. Błąd	339
2.3.1. Błąd co do faktu – art. 28 k.k.	340
2.3.2. Błąd co do okoliczności wyłączającej bezprawność lub winę – art. 29 k.k.	348
2.3.3. Błąd co do prawa – art. 30 k.k.	350
2.4. Stan wyższej konieczności – art. 26 § 2 k.k.	351
2.5. Rozkaz – art. 318 k.k.	353
Literatura	357

Rozdział piąty

Formy popełnienia czynu zabronionego	360
1. Formy stadialne	361
1.1. Dokonanie	362
1.2. Usiłowanie	363
1.2.1. Pojęcie usiłowania	364
1.2.2. Usiłowanie nieudolne	367
1.2.3. Karalność usiłowania	372
1.3. Przygotowanie	374
2. Formy zjawiskowe	379
2.1. Uwagi wstępne	379
2.2. Sprawstwo	385
2.3. Podżeganie	397
2.4. Pomocnictwo	399
2.5. Szczególne kwestie związane z odpowiedzialnością karną za współdziałanie przestępne	403
2.5.1. Odpowiedzialność podżegacza i pomocnika w wypadkach, kiedy nie doszło do dokonania czynu zabronionego	403
2.5.2. Krzyżowanie się form stadialnych i zjawiskowych	404
2.5.3. Czynnny żal	405
2.5.4. Odpowiedzialność prowokatora	406
Literatura	408

Rozdział szósty

Zbieg przepisów ustawy i przestępstw	412
1. Jedność i wielość czynów	412
2. Zbieg przepisów ustawy	419
2.1. Pozorny zbieg przepisów ustawy	420
2.2. Rzeczywisty niewłaściwy zbieg przepisów ustawy	420
2.3. Rzeczywisty właściwy zbieg przepisów ustawy	422
3. Zbieg przestępstw	424
3.1. Rzeczywisty zbieg przestępstw	425
3.2. Pozorny zbieg przestępstw	431
Literatura	434

Część IV**Nauka o karze i innych środkach reakcji
na przestępstwo****Rozdział pierwszy**

Kary	439
1. Pojęcie kary, jej cele i funkcje	439
2. Katalog kar	447
2.1. Kara pozbawienia wolności	452
2.2. Kara ograniczenia wolności	458
2.3. Kara grzywny	466
Literatura	473

Rozdział drugi

Środki karne oraz przepadek i środki kompensacyjne	477
1. Uwagi ogólne	477
2. Pozbawienie praw publicznych	480
3. Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności	483
4. Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczenia określonego miejsca pobytu bez zgody sądu	487
5. Zakaz wstępu na imprezę masową	489

6. Zakaz wstępu do ośrodków gier hazardowych i uczestnictwa w grach hazardowych	490
7. Nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	493
8. Zakaz prowadzenia pojazdów	493
9. Świadczenie pieniężne	498
10. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	500
11. Uznanie środka za wykonany	501
12. Przepadek	503
12.1. Przepadek przedmiotów	504
12.2. Przepadek korzyści majątkowej	506
12.3. Przepadek przedsiębiorstwa	509
13. Obowiązek naprawienia szkody	511
14. Nawiązka	513
15. Uwagi uzupełniające	516
Literatura	518

Rozdział trzeci

Zasady wymiaru kary	520
1. Dyrektywy wymiaru kary	520
1.1. Zasada swobodnego uznania sędziowskiego	521
1.2. Zasada indywidualizacji wymiaru kary	526
1.3. Zasada oznaczoności kary	528
2. Ustawowe wskazania dla polityki karnej	529
Literatura	531

Rozdział czwarty

Nadzwyczajny wymiar kary	533
1. Uwagi wstępne	533
2. Nadzwyczajne obostrzenie kary	534
3. Nadzwyczajne złagodzenie kary	543
4. Zbieg podstaw do nadzwyczajnego obostrzenia i nadzwyczajnego złagodzenia kary	548
5. Wypadki obligatoryjnego orzekania powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia	550
Literatura	558

Rozdział piąty

Środki związane z poddaniem sprawcy próbie	559
1. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	561
2. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	568
3. Warunkowe przedterminowe zwolnienie	583
Literatura	589

Rozdział szósty

Środki zabezpieczające	592
1. Rodzaje środków zabezpieczających	592
2. Czas stosowania środka zabezpieczającego	612
Literatura	614

Rozdział siódmy

Uchylenie karalności i darowanie kary. Zatarcie skazania	616
1. Przedawnienie	616
1.1. Przedawnienie karalności	617
1.2. Przedawnienie wykonania kary	621
1.3. Spoczywanie biegu przedawnienia	623
1.4. Wyłączenie biegu przedawnienia	624
2. Abolicja, amnestia, ułaskawienie	625
3. Zatarcie skazania	629
Literatura	632

Część I

WIADOMOŚCI WSTĘPNE

Rozdział pierwszy

POJĘCIE I PODZIAŁY PRAWA KARNEGO

Prawo karne stanowi część obowiązującego w państwie systemu prawa. Od innych gałęzi prawa odróżnia je to, że jest ono instrumentem zwalczania przestępczości za pomocą kar i innych środków przewidzianych w jego przepisach.

Według I. Andrejewa „prawo karne jest dziedziną prawa, która określa czyny przestępne i zasady odpowiedzialności za nie oraz kary grożące za ich popełnienie i stosowane wraz z innymi środkami przymusu wobec sprawców takich czynów”¹.

A. Marek wskazuje, że prawo karne jest jedną z gałęzi systemu prawa, która spełnia rolę szczególną, chroniąc państwo, stosunki społeczne i ekonomiczne oraz prawa i wolności człowieka przed najpoważniejszymi zamachami na te dobra (przestępstwami). Wobec sprawców tych przestępstw stosuje się środki przymusu w postaci kar i innych środków, które są przewidziane w przepisach prawa karnego². Prawo karne jest zespołem norm powinnościowych (zakazów i nakazów), których przekroczenie jest zagrożone sankcją karną³. J. Waszczyński podkreśla, że „prawo karne ma charakter nakazujący (imperatywny), albowiem

¹ I. Andrejew, *Polskie prawo karne w zarysie*, Warszawa 1989, s. 23.

² A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2011, s. 5.

³ A. Marek, *Prawo...*, s. 14.

zawiera zespół reguł, które są bezwzględnie obowiązujące dla osób (podmiotów), do których są adresowane³⁴.

Z kolei K. Buchała podnosi, że normy prawa karnego to normy sankcjonowane (określające reguły zachowania, które mają zapobiegać zachowaniom o dużym ładunku niebezpieczeństwa dla stosunków społecznych), normy sankcjonujące (skierowane do właściwych organów państwa, oznaczające powinność ukarania) i normy uprawniające (skierowane także do właściwych organów, dające możliwość wyboru sankcji zastosowanej do sprawcy przekroczenia normy sankcjonowanej). Według tego autora istotą prawa karnego, która odróżnia tę gałąź od innych, jest właśnie dokładne określenie czynów sprzecznych z normami sankcjonowanymi, które jest merytorycznie powiązane z zakazem ich popełnienia pod groźbą przymusu związanego z sankcją⁵. Kolejną cechą odróżniającą prawo karne od innych gałęzi jest także – zdaniem K. Buchały – charakter sankcji grożących za naruszenie norm sankcjonowanych, które mają charakter osobisty i są najbardziej dolegliwe, bo dotyczą najwartościowszych dóbr jednostki (zdrowie, wolność, mienie, a nawet życie)⁶.

Reasumując, można stwierdzić, że prawo karne to taka dziedzina prawa, która zawiera normy określające:

- 1) jakie czyny są zabronione pod groźbą kary jako przestępstwa,
- 2) jakie są zasady odpowiedzialności karnej za ich popełnienie,
- 3) jakie kary i inne środki mogą być wymierzone wobec sprawców czynów zabronionych.

Kara jest tradycyjną, ale nie jedyną formą reakcji na popełnienie przestępstwa. Prawo karne przewiduje także inne konsekwencje prawne popełnionego czynu zabronionego. Obok kar, których katalog wymienia art. 32 ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 ze zm.), tj. grzywny, kary ograniczenia wolności, kary pozbawienia wolności, kary 25 lat pozbawienia wolności i kary dożywotniego

⁴ J. Waszczyński [w:] *Prawo karne w zarysie. Nauka o ustawie karnej i o przestępstwie*, red. J. Waszczyński, Łódź 1979, s. 5.

⁵ K. Buchała, *Prawo karne materialne*, Warszawa 1989, s. 20–21.

⁶ K. Buchała, *Prawo...*, s. 21.

pozbawienia wolności, możliwe jest orzekanie wobec sprawców przestępstw **tw. środków karnych** (art. 39 k.k.), **przepadku i środków kompensacyjnych** (rozdział Va k.k.). Wymierzone są one zasadniczo obok kary, jako jej uzupełnienie, ale także zamiast kary (por. art. 59 k.k.). Ponadto wobec sprawców czynów zabronionych, w szczególności tych, którym nie można przypisać winy z powodu ich niepoczytalności, mogą być stosowane **środki zabezpieczające**, których celem jest właśnie zabezpieczenie dóbr chronionych prawem przed możliwością ponownego ich zaatakowania przez sprawcę (przez umieszczenie go w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, pozbawienie uprawnień do wykonywania określonego zawodu bądź prowadzenia określonej działalności itd.)⁷. Istnieją również środki przewidziane dla nieletnich sprawców czynów zabronionych. Zasadniczo nieletni nie ponoszą odpowiedzialności karnej, ponieważ nie są podmiotami zdawnymi do ponoszenia winy – z tego względu nie jest możliwe wymierzenie im kary. Jednakże w przepisach ustawy z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969) przewidziane są szczególne środki: **wychowawcze, poprawcze, lecznicze**, które mogą być stosowane wobec nieletnich, także sprawców czynów zabronionych.

Przepisy Kodeksu karnego dają też możliwość stosowania tzw. **środków probacyjnych**, tj. związanych z **poddaniem sprawcy próbie** (warunkowe umorzenie postępowania, warunkowe zawieszenie wykonania kary, warunkowe przedterminowe zwolnienie), które stanowią swoiste następstwo popełnienia przez sprawcę czynu przestępczego.

Reasumując, należy jeszcze raz podkreślić, że kara nie jest jedyną reakcją na popełnienie przestępstwa. Tak więc definicja prawa karnego musi uwzględniać także „inne środki”, które na gruncie tej gałęzi prawa mogą być orzekane/stosowane wobec sprawców czynów zabronionych.

Prawo karne charakteryzuje się pewnymi specyficznymi cechami, do których zalicza się uniwersalizm i subsydiarność⁸. **Uniwersalizm** prawa karnego oznacza, że nie reguluje ono jednej, ściśle określonej sfery stosunków

⁷ K. Buchała, A. Zoll, *Polskie prawo karne*, Warszawa 1995, s. 8.

⁸ A. Marek, *Prawo...*, s. 13–14.

społecznych, nie pełni też funkcji organizatorskiej. Prawo karne ingeruje natomiast w inne dziedziny prawa w wypadku najpoważniejszych naruszeń stosunków społecznych regulowanych przez te inne dziedziny. Prawo karne materialne jest niekiedy nazywane właśnie prawem granic⁹ – nie reguluje określonego wycinka życia społecznego, ale ingeruje w różne jego sfery, stawiając swoim adresatom nieprzekraczalne granice. Dzieje się to poprzez formułowanie zakazów, nakazów i ustanawianie sankcji karnych za ich przekroczenie. **Subsydiarność** prawa karnego polega więc na tym, że operując najbardziej dotkliwymi instrumentami (kara kryminalna), prawo karne powinno działać wówczas, gdy środki, jakimi dysponują inne dziedziny prawa, okazują się niewystarczające czy nieskuteczne w zwalczaniu pewnych najbardziej negatywnych zjawisk społecznych¹⁰. Nadto wskazuje się na **imperatywny i wartościujący** charakter jako cechy prawa karnego. Prawo karne bowiem, jako zespół norm powinnościowych (nakazów i zakazów), wymaga w sposób imperatywny przestrzegania wzorców postępowania, które są zawarte w tych normach. Jednocześnie też, stanowiąc określone zakazy i nakazy, normy prawa karnego wskazują na chronione wartości społeczne (dobra prawne) i zakres ich ochrony. Wartościowanie dóbr prawnych wynika z rozmiaru potępienia (dezaprobaty) dla sprawców naruszenia norm prawnokarnych, czemu daje się wyraz w rozmiarze grożących sankcji¹¹.

Prawo karne w znaczeniu szerokim (*sensu largo*) obejmuje:

- **prawo karne materialne** (prawo karne *sensu stricto*) – zgodnie ze wskazaną wyżej definicją – dziedzinę prawa określającą czyny zabronione, zasady odpowiedzialności za ich popełnienie, kary i inne środki stosowane wobec sprawców takich czynów. Podstawowym źródłem prawa karnego materialnego jest Kodeks karny. Oprócz tego do prawa karnego materialnego należą przepisy z tzw. pozakodeksowego prawa karnego, tj. zawarte w ustawach szczególnych, umiejscowione poza Kodeksem karnym. Znaczenie Kodeksu karnego, a zwłaszcza jego części ogólnej, dla pozakodeksowego prawa

⁹ Por. W. Wolter, *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973, s. 4; W. Wolter, *Funkcja błędu w prawie karnym*, Warszawa 1965, s. 172.

¹⁰ A. Marek, *Prawo...*, s. 13–14.

¹¹ A. Marek [w:] *System Prawa Karnego*, t. 1, *Zagadnienia ogólne*, red. A. Marek, Warszawa 2010, s. 8.

karnego określa art. 116 k.k., zgodnie z którym przepisy części ogólnej tego kodeksu stosuje się do innych ustaw przewidujących odpowiedzialność karną, chyba że ustawy te wyraźnie wyłączają ich zastosowanie. Przepis ten wprowadza zatem zasadę stosowania przepisów części ogólnej Kodeksu karnego do przepisów określających podstawy odpowiedzialności karnej umieszczonych w ustawach pozakodeksowych, której uchylenie może nastąpić jedynie przez wyraźne i jednoznaczne postanowienie przepisu pozakodeksowego, wyłączające w całości lub części zastosowanie przepisów części ogólnej Kodeksu karnego¹²;

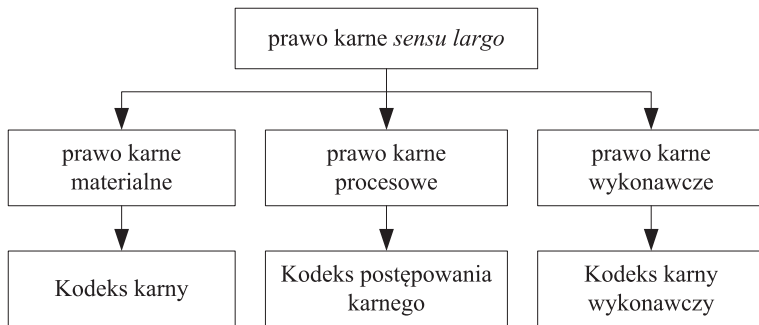
- **prawo karne procesowe (formalne)** – zespół przepisów regulujących postępowanie karne, określających m.in. etapy postępowania karnego, prawa i obowiązki uczestników tego postępowania, rodzaje rozstrzygnięć, jakie zapadają w postępowaniu karnym, i środki ich kontroli. Normy prawa karnego procesowego zabezpieczają realizację norm prawa karnego materialnego. Regulują bowiem działalność organów państwa prowadzoną w celu ustalenia, czy w konkretnym przypadku zostało popełnione przestępstwo, kto ponosi za nie odpowiedzialność, jaka forma reakcji prawno-karnej powinna zostać zastosowana oraz jakie są prawa i obowiązki podmiotów uczestniczących w tej działalności¹³. Podstawowym źródłem prawa karnego procesowego jest ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.);
- **prawo karne wykonawcze** – zespół przepisów regulujących sposób i zasady wykonywania kar i innych środków orzekanych oraz stosowanych w postępowaniu karnym. Częścią prawa karnego wykonawczego jest tzw. prawo penitencjarne, czyli odnoszące się do wykonywania kary pozbawienia wolności (a także aresztu, aresztu wojskowego, kar porządkowych skutkujących pozbawieniem wolności) i tymczasowego aresztowania. Normy prawa karnego wykonawczego zawarte są przede wszystkim w przepisach ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 523 ze zm.).

¹² J. Giezek, P. Kardas, *Przepisy karne kodeksu spółek handlowych. Komentarz*, Kraków 2003, s. 32.

¹³ I. Andrejew, *Polskie...*, s. 25.

Zależność między prawem karnym materialnym, procesowym i wykonawczym jest oczywista. Ukaranie sprawcy przestępstwa i wymierzenie mu kary nie byłoby prawnie możliwe bez prawa karnego procesowego; z kolei bez prawa karnego wykonawczego nie można byłoby wykonać orzeczonych kar, środków karnych czy środków zabezpieczających¹⁴. Warto też zaznaczyć, że granica między wskazanymi dziedzinami nie jest ostra, ponieważ istnieją instytucje o charakterze mieszanym, uregulowane w przepisach np. Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego (np. warunkowe umorzenie postępowania), Kodeksu karnego i Kodeksu karnego wykonawczego (np. warunkowe przedterminowe zwolnienie).

Rysunek 1. Podziały prawa karnego

Źródło: opracowanie własne.

Prawo karne materialne można podzielić na **prawo karne powszechne** i **prawo karne szczególne**. Normy prawa karnego powszechnego skierowane są, co do zasady, do ogółu obywateli, natomiast normy prawa karnego szczególnego skierowane są do pewnej określonej grupy adresatów z racji pełnionej przez nich funkcji czy sytuacji, w jakiej się znajdują, bądź też odnoszą się do jakiegoś wyspecjalizowanego odcinka rzeczywistości społecznej.

¹⁴ A. Marek [w:] *System...*, t. 1, s. 23.

Podręcznik zawiera szczegółową analizę części ogólnej Kodeksu karnego i prezentuje dużą liczbę praktycznych przykładów z orzecznictwa.

Najnowsze wydanie uwzględnia m.in. ostatnie zmiany do Kodeksu karnego wynikające z ustawy z 19.06.2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19.

Przedstawiono ponadto szeroki wybór orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych (zarówno dawniejszego, jak i aktualnego), stosownie do obecnych trendów orzeczniczych i wątpliwości podnoszonych w doktrynie. W niektórych przypadkach rozszerzono argumentację przemawiającą za poszczególnymi poglądami.

Publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla studentów wydziałów prawa i administracji, a także praktyków – głównie aplikantów sądowych, prokuratorskich, adwokackich i radcowskich.

Marek Mozgawa – profesor doktor habilitowany, kierownik Katedry Prawa Karnego i Kryminologii Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz autor około 200 publikacji z zakresu prawa karnego (w tym monografii, artykułów, glos, komentarzy do Kodeksu karnego, Kodeksu wykroczeń i pozakodeksowego prawa karnego).

Pozostali współautorzy są doświadczonymi pracownikami naukowymi o bardzo bogatym dorobku naukowym i autorami licznych publikacji z zakresu prawa karnego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9 788381 879309 W05P01

ISBN 978-83-8187-930-9

9 788381 879309

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 69 ZŁ (W TYM 5% VAT)